



Enes Ulusoy



20-05-2022



2 minuten

Inleiding tot de Koranwetenschappen - deel 4

Abrogatie en de achterliggende wijsheid

De islam is ter vergemakkelijking gekomen voor de mensheid. Het is universeel en daarom geldig en toepasbaar in elke tijd en plaats. Het behoort tot de genade en wijsheid van Allah ﷻ dat Hij ﷻ Zijn wetten stapsgewijs en gefaseerd heeft geformuleerd, opdat men geleidelijk klaargestoomd en voorbereid wordt op de uiteindelijke voorschriften. Hierdoor zal hij ook deze voorschriften met rust en tevredenheid accepteren. Allah ﷻ openbaart hierover wat neerkomt op: “Allah wenst voor jullie het gemakkelijke en Hij wenst niet voor jullie het ongemak.”¹²

De goddelijke voorschriften zijn voor de bestwil van de mens gekomen. Het kan zijn dat een bepaald voorschrift in een bepaalde tijd wordt ingevoerd vanwege een behoefte die daar aanwezig is. Vervolgens verdwijnt deze behoefte. Dan behoort het tot de wijsheid dat dit voorschrift wordt afgeschaft en vervangen wordt met een gepast voorschrift. De gelijkenis hiervan is een dokter die zijn medicijnen en recepten schrijft voor zijn patiënt op basis van zijn situatie en fysieke vermogen. De profeten hebben ook in deze vorm gefungeerd. Ze behartigen de belangen van de mensen en voorzien hen in hun behoeften. Hierdoor zijn hun wetgevingen verschillend gekomen rekening houdend met de omgevingsfactoren van die tijd en plaats. Zo kan een bepaalde regel in een bepaalde tijd in het voordeel zijn van de mens, maar dezelfde regel kan in een andere tijd in het nadeel zijn van de mens. Dezelfde wijsheid zien we ook terug in de natuur. Allah ﷻ schept alles in een bepaalde orde en structuur. De mens is eerst een druppel vloeistof, vervolgens een klonter, daarna een embryo, een kind, tiener, volwassen en als laatste een bejaarde. Zo ziet men ook dat de behoeftes en belangen per fase verschillen. Allah ﷻ beveelt een baby niet wat Hij ﷻ een jonge volwassen beveelt. Op dezelfde manier kunnen we zeggen dat Allah ﷻ bepaalde zaken aanvankelijk toestond en

¹² Koran, 2:185.

vervolgens verbod of andersom, omdat de omgevingsfactoren dat vereisten. Allah ﷻ openbaart daarom het volgende:

مَا نَنْسَخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ¹³

Betekenis: “Van elk vers dat Wij teniet doen of doen vergeten, Wij brengen er iets beters voor in de plaats. Weten jullie niet dat Allah in staat is om alles te doen?”

Dit wordt *al-naskh* genoemd in de terminologie. De Nederlandse term hiervoor is abrogatie. Abrogatie kent de volgende categorieën:

- ❖ Abrogatie van de recitatie en het voorschrift.
- ❖ Abrogatie van de recitatie alleen.
- ❖ Abrogatie van het voorschrift alleen.

De derde categorie houdt in dat de recitatie blijft, maar het voorschrift ervan ongeldig wordt. Als het voorschrift ervan toch afgeschaft is, waarom is de recitatie van het vers behouden? Hierop zijn twee antwoorden gegeven door de geleerden:

- ❖ De Koran wordt gelezen, zodat men de voorschriften ervan kan leren en ernaar kan handelen, maar de Koran wordt ook gelezen om hiervoor beloning te krijgen, omdat de recitatie van de Koran een ritueel en aanbiddingsvorm is.
- ❖ In de meeste gevallen vindt abrogatie ter verlichting en vergemakkelijking plaats. Daarom zijn bepaalde afgeschafte verzen toch in de Koran gelaten, zodat de moslims zich blijven herinneren aan de afgeschafte voorschriften die moeilijker en zwaarder waren dan de nieuwe voorschriften. Dit vermeerdert de dienaren in hun dank en bewondering tegenover Allah ﷻ.¹⁴

¹³ Koran, 2:106.

¹⁴ Zie *al-burhān fi ‘ulūm al-qur’ān* van Imam al-Zarkashi.

Kan een Koranvers afgeschaft worden met de Sunna?

De geleerden zijn het met elkaar erover eens dat een Koranvers met een ander Koranvers afgeschaft kan worden, een hadith met een andere hadith en *al-khabar al-mutawātir* met een andere *al-khabar al-mutawātir*. Er is echter een meningsverschil over de abrogatie van een Koranvers met een hadith en de abrogatie van *al-khabar al-mutawātir* met *al-khabar al-wāhid*. Volgens Imam al-Shafi'i is dit niet mogelijk. Volgens de meerderheid van de geleerden is dit wel mogelijk, want uiteindelijk behoort een hadith ook tot de goddelijke openbaring.

